

08.05.2017 - Ministru prezidenta Māra Kučinska uzruna Nacisma sagrauves un Otrā pasaules kara upuru piemiņas dienas pasākumā Salaspils memoriālā 2017.gada 8.maijā

Ministru prezidenta Māra Kučinska uzruna Nacisma sagrauves un Otrā pasaules kara upuru piemiņas dienas pasākumā Salaspils memoriālā 2017.gada 8.maijā

Vēstures grāmatās ir ierakstīti precīzi Otrā pasaules kara sākuma un beigu datumi. Tomēr nevienā grāmatā joprojām nevar ierakstīt datumu, kad šis karš beigsies cilvēku dvēselēs. Daudzu cilvēku atmiņās un nakts murgos šis karš vēl joprojām turpinās. Viņi atceras savus nogalinātos tuviniekus, atceras kritušos kaujas biedrus. Viņi atceras paši sevi toreiz, pirms daudziem gadu desmitiem, atceras tos, kuri nodeva un tos kuri palīdzēja. Viņi atceras visu.

Laiks rit un šādu cilvēku paliek aizvien mazāk. Vai viņi paguva saviem bērniem un mazbērniem izstāstīt savu dzīves stāstu? Jā, noteikti bija tie, kas nebaidījās stāstīt un tāpēc viņu bērni spēj ienīst karu, lai gan paši to nav pieredzējuši. Tāpat bija daudzi, kas negribēja vai baidījās stāstīt. Nestāstīja, jo negribēja savus tuviniekus pakļaut saviem pārdzīvojumiem, varbūt baidījās stāstīt, jo atmiņas biedēja viņus pašus. Mums arvien mazāk paliek iespēju pajautāt pašiem kara dalībniekiem. Patiesās kara atmiņas un emocijas aiziet kopā ar notikumu aculieciniekiem. Kas paliek mums? Tas, kas ir kara dalībnieku pierakstītajās atmiņās, nāvei nolemto meiteņu dienasgrāmatās, tas, kas nofilmēts hronikās vai sarakstīts akadēmiskos rakstos un grāmatās.

Diemžēl Otrā pasaules kara stāsts aizvien vairāk nonāk popkultūras varā - datorspēles, komiksi, piedzīvojumu filmas, daudzas lietas, kuras aizrauj jauniešus un kurās vienmēr var sākt no sākuma jeb kā datorspēlē nospiešot pogu "RESTART". Vēsturē nav "RESTART". Vēsture mums pasaka priekšā, ka tepat līdzās var rasties totalitāra un populistiska ideja, kas var noliegt jebkuras personības unikālo vērtību. Var tapt ideoloģija, kuras pirmais solis ir sadalīt cilvēkus derīgajos un nederīgajos. Nākamais solis ir iznīcināt tos, kurus ideoloģija nosaukusi par nederīgajiem. Pēc tam sākas nāves konveijers, kurā indivīdam vairs nav jēgas. Tev jāmirst, ja tu esi ebrejs un tev nav iespējas pajautāt kāpēc. Tev jāmirst, ja esi roms. Tev jāmirst, ja uzdrīksties protestēt nacistu vai komunistu režīmam.

Gan nacisms, gan komunisms bija ideoloģijas, kuras gribēja iznīcināt sirdsapziņu. Vai viņiem izdevās? Nē. Ir lietas, kas sakņojas daudz dziļāk nekā ideoloģija. Tās ir tās vērtības, kuras veidojušās gadu simtos un kuras nevar viegli sagraut.

Šodien mēs pieminam tos, kurus nogalināja tikai tāpēc, ka viņi bija noteikta režīma pretinieki. Viņus vienkārši stulbi un truli nošāva - sievietes, bērnus, visus. Te nevar būt neviena attaisnojuma vārda. Tas ir noziegums bez noilguma.

Salaspils nometne bija ciešanu vieta. Te tika iznīcināti vairāki tūkstoši nevainīgu cilvēku – gan ebreji, gan latvieši, gan krievi, gan poļi, gan baltkrievu bērni un citi.

Pieminam tos, kuri krita ar ieročiem rokās cīnoties pret nacismu, pieminam tos, kuri nepadevās un arī okupācijas laikā turēja svētu neatkarīgās Latvijas ideju. Pieminam visus, kuri cieta, klusēja, ienīda, baidījās, cerēja. Pieminam tos, kuri kā Žanis Lipke glāba tos, kuriem nebija cerību un nožēlojam, ka viņu bija tik maz.

Par spīti vēstures grāmatām karš dažādās valstīs beidzas dažādos laikos. Latvijai tas beidzās 1991.gadā, tieši tāpat tas notika Igaunijā un Lietuvā.

Mēs neko neesam aizmirsuši un mēs neko nedrīkstam aizmirst.

Mēs dzīvojam miera apstākļos, bet atkal dzirdam kara balsi tepat līdās.

Būsim uzmanīgi, uzticēsimies sev un mūsu sabiedrotajiem.

Bet šodien pieminēsim tos, kuriem netika dotas iespējas nodzīvot visu viņu dzīvi! Lai viņi mums piedod, ka nevarējām būt līdās!